

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 20.7.2021.
SWD(2021) 704 final

RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE

**Izvešće o vladavini prava za 2021.
Poglavlje o stanju vladavine prava u Cipru**

priložen dokumentu

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Izvešće o vladavini prava za 2021.
Stanje vladavine prava u Europskoj uniji**

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 705 final} - {SWD(2021) 706 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

SAŽETAK

Strukturna reforma ciparskog pravosudnog sustava nastavlja se, ali kasni. U Parlamentu je u tijeku donošenje prijedloga zakona o podjeli sadašnjeg Vrhovnog suda na Vrhovni ustavni sud i Visoki sud te o postupcima imenovanja sudaca i predsjednika za te dvije nove nadležnosti. O tim imenovanjima odlučivao bi predsjednik Republike na temelju neobvezujućeg savjeta Savjetodavnog sudbenog vijeća. Važno je da se tom reformom jamči neovisnost pravosuđa, u skladu s pravom EU-a i uzimajući u obzir preporuke Vijeća Europe. U Parlamentu se raspravlja i o uspostavi Žalbenog suda. U tijeku su uspostava specijaliziranih sudova i restrukturiranje sudova. Odobrena su nova pravila parničnog postupka čiji je cilj ubrzavanje sudskih postupaka. Nastavlja se povećavanje kapaciteta Pravosudnog ureda, uključujući razdvajanje funkcija i postupke zapošljavanja. Daljnjim reformama nastoje se prevladati važni izazovi za učinkovitost i kvalitetu pravosudnog sustava, osobito u pogledu digitalizacije. Građanski, trgovački i upravni sudski postupci i dalje su vrlo dugotrajni.

Cipar i dalje poboljšava svoj zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije, međutim još nije provedeno nekoliko važnih reformi, kao što su osnivanje agencije za borbu protiv korupcije, zaštita zviždača, zakonsko uređenje lobiranja i izvješćivanje o imovinskom stanju izabranih dužnosnika. Ured za transparentnost i sprečavanje korupcije zadužen je za nadzor provedbe novog plana za borbu protiv korupcije za razdoblje 2021.–2026. Iako su se nastavile istrage predmeta korupcije, među kojima se namještanje rezultata sportskih natjecanja ističe kao posebno rizično područje, broj presuda u predmetima korupcije i dalje je nizak. Uredu glavnog državnog odvjetnika dodijeljena su nova sredstva, a izmjenom Kaznenog zakona povećane su sankcije za kazneno djelo zlouporabe položaja, čime je omogućena upotreba posebnih istražnih tehnika u istragama tog kaznenog djela. Vlada je pokrenula istragu o programima stjecanja državljanstva za ulagače kako bi odgovorila na optužbe o korupciji koja uključuje strane državljane i visoke dužnosnike. Novim kodeksom ponašanja usmjerenim na borbu protiv korupcije nastoji se poboljšati integritet policije. Tijekom pandemije bolesti COVID-19 mjere pokrenute radi pružanja financijske pomoći bile su popraćene mjerama kojima se nastojao ublažiti rizik od prijevare i korupcije.

Sloboda izražavanja i pravo na pristup informacijama pravno su i formalno zaštićeni Ustavom. Sekundarnim zakonodavstvom izričito se osigurava zaštita novinarskih izvora te potiče medijski pluralizam u radijskom i televizijskom sektoru. U prosincu 2020. sekundarnim propisom uspostavljeni su okvir i uvjeti za javni pristup informacijama i osnovan je Ured povjerenika za informiranje. Nacrta zakona predviđenih za donošenje u drugoj polovini 2021. usmjereni su na jačanje neovisnosti ciparskog Tijela zaduženog za radio i televiziju, bolju zaštićenost slobode govora i strožu transparentnost vlasništva.

Sustav provjera i ravnoteže uključuje postupak savjetovanja kao dio Projekta za bolju regulativu. Međutim, postupak savjetovanja o nacrtima zakonodavstva ograničen je na rasprave u Zastupničkom domu, pa postoji zabrinutost u pogledu pristupa javnosti nacrtima. Izvanredno stanje utvrđeno u Ustavu nije proglašeno tijekom pandemije. Međutim, za građane i poduzeća uvedena su ograničenja na temelju Zakona o karanteni, kojim se Vijeće ministara ovlašćuje za donošenje uredbi povezanih s pandemijom bolesti COVID-19. Neke organizacije civilnog društva i dalje se suočavaju s određenim izazovima u pogledu okvira za registraciju, kako je navedeno u Izvješću o vladavini prava za 2020., iako su u novo zakonodavstvo uvedena poboljšanja koja omogućuju lakšu registraciju saveza nevladinih organizacija.

I. PRAVOSUDNI SUSTAV

Sudski sustav¹ sastoji se od šest okružnih sudova, šest porotnih sudova², Upravnog suda³, Upravnog suda za međunarodnu zaštitu⁴ i Vrhovnog suda⁵. U tijeku je osnivanje Ustavnog suda. Osim toga, postoje obiteljski sudovi, sudovi za nadzor najamnina, sudovi za radne sporove i vojni sud⁶. Na svim prvostupanjskim sudovima zaposleno je ukupno 113 sudaca, a na Vrhovnom sudu ih je 13. Suce Vrhovnog suda imenuje predsjednik Republike iz redova pravosuđa na preporuku Vrhovnog suda, koju nije dužan slijediti. Međutim, u skladu s ustaljenom praksom, predsjednik Republike slijedi preporuke Vrhovnog suda, koji na temelju duljine mandata za svako slobodno radno mjesto predlaže suca koji je najdulje u službi. Ista praksa primjenjuje se na imenovanje predsjednika Vrhovnog suda, pri kojem predsjednik Republike uvijek slijedi preporuku o imenovanju najstarijeg suca u službi na tom sudu⁷. Prvostupanjske suce imenuje, premješta i promiče Vrhovno sudbeno vijeće (SCJ), koje se sastoji od svih članova Vrhovnog suda (predsjednika i 12 sudaca)⁸. Državno odvjetništvo je neovisno, a na čelu mu je Glavni državni odvjetnik Republike. Glavni državni odvjetnik na čelu je Pravosudnog ureda Republike, koji je neovisna služba koja mu pomaže i nije podređen nijednom ministarstvu⁹. Glavni državni odvjetnik ima ovlast, koju može provoditi prema vlastitom nahođenju u javnom interesu, da pokrene, vodi, preuzme i nastavi ili obustavi bilo koji postupak zbog kaznenog djela pokrenut protiv bilo koje osobe (pravne ili fizičke) u Republici. Glavni državni odvjetnik ujedno je pravni savjetnik Republike, Predsjednika, Vijeća ministara i pojedinačnih ministara. Obavlja sve ostale funkcije i dužnosti koje su mu dodijeljene Ustavom ili statutarnim pravom¹⁰. Cipar sudjeluje u radu Ureda europskog javnog tužitelja. Neovisna nacionalna odvjetnička komora ima regulatornu i disciplinsku nadležnost nad svojim članstvom.

Neovisnost

Percepcija neovisnosti pravosuđa na prosječnoj je razini. Među širom javnosti, 48 % građana ocjenjuje neovisnost pravosuđa kao dobru ili vrlo dobru, a taj se udio 2021. smanjio za sedam postotnih bodova u odnosu na 2020. Kad je riječ o poduzećima, taj udio iznosi

¹ CEPEJ (2021.), Studija o funkcioniranju pravosudnih sustava u državama članicama EU-a.

² Porotni sud ima neograničenu nadležnost za saslušanje i odlučivanje u prvom stupnju o bilo kojem kaznenom predmetu.

³ Zakon br. 131 (I.)/2015. o osnivanju i radu Upravnog suda.

⁴ Zakon br. 73 (I.)/2018. o osnivanju i radu Upravnog suda za međunarodnu zaštitu.

⁵ Vrhovni sud djeluje kao žalbeno tijelo. Djeluje i kao Ustavni sud.

⁶ Doprinos ciparskog Vrhovnog suda Izvješću o vladavini prava za 2021.

⁷ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021.; doprinos Vrhovnog suda Izvješću o vladavini prava za 2021., str. 6., i informacije primljene od Vrhovnog suda u kontekstu posjeta Cipru.

⁸ Člankom 157. stavkom 2. ciparskog Ustava predviđa se da su imenovanje, napredovanje, premještaj, prestanak imenovanja, razrješenje i disciplinska pitanja u pogledu pravosudnih službenika isključivo u nadležnosti Vrhovnog sudbenog vijeća. Prethodno navedena ustavna odredba nadalje je razrađena u odjeljku 10. Zakona br. 33/64 o pravosuđu.

⁹ Te su dvije funkcije, progona i pravnog savjetovanja, odvojene i za svaku je zaduženo drugo osoblje. Predstavnici glavnog državnog odvjetnika (savjetnici Republike) djeluju u njegovo ime i primaju upute isključivo od njega. Svi savjetnici Pravosudnog ureda Republike članovi su javne službe i njihov je rad uređen zakonom i propisima o javnoj službi, uključujući stegovne postupke, kao i rad svih ostalih javnih službenika.

¹⁰ Ustav Cipra, čl. 112.

45 % i od 2020. se smanjio za tri postotna boda¹¹. Ta percepcija neovisnosti pravosuđa¹² na prosječnoj je razini od 2016.

Rasprava o podjeli sadašnjeg Vrhovnog suda na Vrhovni ustavni sud i Visoki sud u tijeku je u Parlamentu¹³. Prijedlog zakona podnesen je Parlamentu krajem 2020. te je osnovan *ad hoc* odbor za finalizaciju teksta¹⁴. Tim se prijedlogom trenutčno predviđa da odluke o imenovanju sudaca i predsjednika tih sudova donosi isključivo predsjednik Republike¹⁵. Njime bi se osnovalo Savjetodavno sudbeno vijeće¹⁶, različito od Vrhovnog sudbenog vijeća, zaduženo za sastavljanje popisa najprikladnijih kandidata za imenovanje, koji za predsjednika Republike ne bi bio obvezujući¹⁷. Važno je da se tom reformom jamči neovisnost pravosuđa, u skladu s pravom EU-a i uzimajući u obzir preporuke Vijeća Europe¹⁸. Savjetovanjem s Venecijanskom komisijom o prijedlogu zakona u tom bi se smislu pružilo jamstvo u pogledu predložene reforme. Prijedlogom zakona predviđa se i uspostava Žalbenog suda, čije bi suce i predsjednika imenovalo Vrhovno sudbeno vijeće. Nakon raspuštanja Parlamenta 14. travnja 2021. s obzirom na parlamentarne izbore 30. svibnja o zakonima koji su u postupku donošenja raspravljat će novoizabrani Parlament.

U tijeku su reforme Vrhovnog sudbenog vijeća kako bi postalo reprezentativnija sastavnica pravosudnog sustava. Prijedlogom zakona iz 2020. predloženo je proširenje Vrhovnog sudbenog vijeća (SCJ). Sastojalo bi se od članova Vrhovnog suda, predsjednika i sudaca Visokog suda, predsjednika Žalbenog suda, predsjednika s najduljim mandatom među predsjednicima okružnih sudova, predsjednika Udruženja sudaca, Glavnog državnog odvjetnika i predsjednika Odvjetničke komore Cipra. Sudstvo je izrazilo želju za revidiranim Vrhovnim sudbenim vijećem koje bi se sastojalo isključivo od sudaca¹⁹. Taj je prijedlog

¹¹ Slike 47. i 49., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

¹² Razina percepcije neovisnosti pravosuđa kategorizirana je kako slijedi: vrlo niska (manje od 30 % ispitanika ocjenjuje neovisnost pravosuđa kao dobru i vrlo dobru), niska (između 30 i 39 %), prosječna (između 40 i 59 %), visoka (između 60 i 75 %), vrlo visoka (više od 75 %).

¹³ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Cipar, str. 2.

¹⁴ Odborom predsjeda ministar pravosuđa i javnog poretka, a čine ga po jedan predstavnik svake političke stranke koja sudjeluje u Parlamentarnom odboru za pravna pitanja te predsjednik Odvjetničke komore Cipra. Ministar pravosuđa i javnog poretka istodobno se savjetuje s Vrhovnim sudom. Informacije primljene u kontekstu posjeta Cipru.

¹⁵ Pisani doprinos Ministarstva pravosuđa u kontekstu posjeta Cipru.

¹⁶ „Savjetodavno sudbeno vijeće [...] djeluje kao savjetodavno tijelo predsjednika Republike u pogledu prikladnosti kandidata za imenovanje sucima Vrhovnog ustavnog suda i Visokog suda. Savjetodavno sudbeno vijeće ima dva sastava, ovisno o tome imenuje li se sudac na Vrhovni ustavni sud ili Visoki sud. U slučaju postupka imenovanja članova Vrhovnog ustavnog suda, činit će ga predsjednik Vrhovnog ustavnog suda kao predsjednik Vijeća, četiri najstarija člana istog suda, Glavni državni odvjetnik Republike i predsjednik Odvjetničke komore Cipra. U slučaju postupka imenovanja članova Visokog suda, činit će ga predsjednik Vrhovnog suda kao predsjednik Vijeća, četiri najstarija člana istog suda, Glavni državni odvjetnik Republike i predsjednik Odvjetničke komore Cipra.” Prijedlog zakona primljen u kontekstu posjeta Cipru.

¹⁷ „Savjetodavno sudbeno vijeće sastavlja popis osoba koje se smatraju prikladnima za imenovanje, čiji je broj najmanje triput veći od broja slobodnih radnih mjesta [...] i sastavlja izvješća o procjeni svakog kandidata, koja se podnose predsjedniku Republike abecednim redom. Izvješća sadržavaju obrazloženo mišljenje Vijeća o prikladnosti svakog kandidata, a svrha je njihova sadržaja savjetovati predsjednika Republike.” Prijedlog zakona primljen u kontekstu posjeta Cipru.

¹⁸ Preporuka CM/Rec(2010)12 Odbora ministara Vijeća Europe, točka 47.; presuda Suda od 20. travnja 2021., *Republika*, predmet C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311, točka 71.; presuda Suda od 9. travnja 2021., *AB et al.*, predmet C-824/18, točka 122.

¹⁹ Četvrti evaluacijski krug GRECO-a – Drugo izvješće o sukladnosti, str. 8.; Informacije primljene u kontekstu posjeta Cipru.

zakona trenutačno u postupku od kraja 2020. i nije donesen prije raspuštanja Parlamenta ranije tijekom proljeća ove godine²⁰. Važno je da se u toj reformi uzmu u obzir preporuke Vijeća Europe²¹.

U tijeku je provedba akcijskog plana za jačanje Pravosudnog ureda Republike²² te je predviđeno zakonodavstvo kojim se osigurava proračunska neovisnost Ureda. Među ostalim, reforma²³ uključuje restrukturiranje i stvaranje zasebnih, samostalnih uprava unutar Pravosudnog ureda radi učinkovitijeg razdvajanja dviju glavnih funkcija Glavnog državnog odvjetnika, stvaranje novih radnih mjesta, racionalizaciju postupaka, razdvajanje funkcija i postupke zapošljavanja. Glavni državni odvjetnik i Ministarstvo financija i dalje raspravljaju o nacrtu zakonodavstva u vezi s proračunskom neovisnošću Pravosudnog ureda²⁴. Radi pripreme za predviđenu reformu, krajem 2020. u Pravosudnom uredu Republike zaposlen je znatan broj novih odvjetnika, a neki od njih bave se kaznenim predmetima, uključujući predmete povezane s korupcijom²⁵.

Kvaliteta

Poduzimaju se mjere za poboljšanje digitalizacije pravosuđa, ali i dalje postoje ozbiljni razlozi za zabrinutost u tom području. Široj javnosti dostupne su vrlo ograničene informacije o pravosudnom sustavu²⁶. Nadalje, postoji vrlo ograničen broj digitalnih rješenja za pokretanje i praćenje postupaka u građanskim/trgovačkim i upravnim predmetima²⁷. Uvođenje elektroničkog sustava upravljanja sudovima jedan je od glavnih ciljeva tekućih reformi²⁸. Međutim, njegova provedba i relevantni postupci javne nabave odgađaju se od 2017. U međuvremenu je pripremljen elektronički mini registar za podnošenje predmeta koji je 2020. postao operativan u svim matičnim evidencijama te na Vrhovnom sudu kako bi se omogućila učinkovitija obrada zahtjeva, do potpune provedbe sustava e-pravosuđa²⁹. Pandemija bolesti COVID-19 ubrzala je uvođenje registra.

Dodatno su razvijene informativne internetske stranice za javnost o sudskoj praksi i zakonodavstvu. Internetska stranica kojom upravlja Odvjetnička komora Cipra omogućuje otvoren i besplatan javni pristup nizu skupova podataka, kao što su baza podataka sudske prakse i baza podataka zakonodavstva. Naime, omogućuje pristup bazama podataka ciparske sudske prakse, sudske prakse ciparskog Vrhovnog suda, sudske prakse Europskog suda za ljudska prava i ciparskog zakonodavstva. Pristup nacionalnim i stranim internetskim bazama podataka ciparskim sucima omogućuje Vrhovni sud, koji snosi i troškove³⁰.

²⁰ Informacije primljene od Ministarstva pravosuđa u kontekstu posjeta Cipru.

²¹ Preporuka CM/Rec(2010)12 Odbora ministara Vijeća Europe, točka 27.

²² Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Cipar, str. 3.

²³ Neovisni su stručnjaci 2019. proveli funkcionalno preispitivanje Pravosudnog ureda. Na temelju tog izvješća Vijeće ministara 15. listopada 2019. dovršilo je i odobrilo akcijski plan. Akcijskim planom predviđena je sveobuhvatna reforma Pravosudnog ureda Republike.

²⁴ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 2.

²⁵ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 4.; informacije primljene u kontekstu posjeta Cipru.

²⁶ Slika 39., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

²⁷ Slika 43., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

²⁸ Cipar u tom području traži pomoć iz Mehanizma za oporavak i otpornost. Očekuje se da će se pilot-projekt o e-pravosuđu provesti za 12 do 15 mjeseci.

²⁹ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 6. i 7.

³⁰ Internetske stranice Zakonodavstva Cipra; Informacije primljene u kontekstu posjeta Cipru.

Učinkovitost

Pravosudni sustav i dalje se suočava s ozbiljnim problemima u pogledu svoje učinkovitosti³¹. Vrijeme potrebno za rješavanje građanskih, trgovačkih i upravnih predmeta na prvostupanjskim sudovima (882 dana u 2019. u odnosu na 737 dana u 2018.) i dalje ostaje među najdužim u EU-u³². U upravnom pravosuđu u prvom se stupnju povećalo trajanje postupaka (495 dana u 2019. u odnosu na 487 dana u 2018.)³³, a smanjila stopa rješavanja predmeta (oko 170 % u 2019. u odnosu na oko 219 % u 2018.)³⁴. Od rujna 2020. na Okružnom sudu u Paphosu provodi se pilot-projekt smanjenja broja zaostalih neriješenih predmeta. Nakon zapošljavanja određenog broja dodatnih sudaca stvorena je radna skupina koja je posebno usmjerena na rješavanje zaostalih neriješenih predmeta³⁵.

Nastavlja se provedba akcijskog plana za svladavanje izazova u pogledu učinkovitosti, iako s određenim kašnjenjem³⁶. U tom se okviru prijedlogom zakona koji je krajem 2020. izradilo Ministarstvo pravosuđa i javnog poretka predviđa povećanje građanske nadležnosti sudaca okružnih sudova i viših sudaca okružnih sudova u pogledu broja sporova koje mogu voditi i o kojima mogu odlučivati kako bi se omogućila veća fleksibilnost sustava³⁷. Nastavlja se provoditi odluka Vrhovnog suda iz veljače 2019. o dodjeli rješavanja financijskih sporova – sudskih postupaka koji se odnose na neprihodonosne kredite – šestorici viših sudaca Okružnog suda koji već rade³⁸.

Odobrena su nova pravila parničnog postupka. Vrhovni sud odobrio je 19. svibnja 2021. nova pravila parničnog postupka kojima se zamjenjuje zastarjeli pravni okvir na snazi od 1958.³⁹ Cilj je tih pravila, koja još nisu primijenjena, ubrzati sudske postupke i povećati sveukupnu učinkovitost građanskog sudskog postupka, među ostalim u pogledu izvršenja sudskih odluka⁴⁰.

II. OKVIR ZA BORBUTIV KORUPCIJE

Donesen je novi akcijski plan za borbu protiv korupcije za razdoblje 2021.–2026., a Ured za transparentnost i sprečavanje korupcije zadužen je za praćenje njegove provedbe. Glavni državni odvjetnik u potpunosti je nadležan za progon kaznenih djela, uključujući korupciju. Ured državnog odvjetnika pruža pravne savjete tijelima kaznenog progona koja istražuju kaznena djela korupcije. Imenovanje novog Glavnog državnog odvjetnika popraćeno je zapošljavanjem novog osoblja i reorganizacijom ureda za progon financijskih kaznenih djela. Novi zakon o pristupu javnim informacijama poboljšanje je zakonodavnog okvira za borbu protiv korupcije.

Percepcija među stručnjacima i direktorima poduzeća jest da je razina korupcije u javnom sektoru i dalje relativno visoka. Prema indeksu percepcije korupcije za 2020. koji

³¹ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Cipar, str. 4.

³² Slika 5., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

³³ Slika 8., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

³⁴ Slika 12., Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2021.

³⁵ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 9.

³⁶ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Cipar, str. 4.

³⁷ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 9.

³⁸ *Ibid.*

³⁹ Nova pravila parničnog postupka odobrena su 19. svibnja 2021.

⁴⁰ Za donošenje novih pravila parničnog postupka nisu potrebne daljnje zakonodavne mjere. Ta je reforma provedena na temelju tehničke potpore koju je Europska komisija pružila Cipru.

je objavio Transparency International, Cipar ima 57 od 100 bodova i nalazi se na 12. mjestu u Europskoj uniji i 42. u svijetu⁴¹. Ta se percepcija pogoršala⁴² u posljednjih pet godina⁴³.

Revidiran je strateški okvir za borbu protiv korupcije. U siječnju 2021. predsjednik Republike i ministar pravosuđa i javnog poretka donijeli su novu strategiju za borbu protiv korupcije za razdoblje 2021.–2026. Predložene mjere odnose se na pitanja transparentnosti, odgovornosti i korupcije, u cilju jačanja postojećih institucija i stvaranja novih zaštitnih mjera⁴⁴. Strategija uključuje tri stupa⁴⁵ koja su podijeljena na posebne mjere⁴⁶. Ured za transparentnost i sprečavanje korupcije (koji djeluje u okviru Ministarstva pravosuđa i javnog poretka) imenovao je dva službenika zadužena za međuinstitucijsku koordinaciju i provedbu strategije. Sve javne institucije imaju osobu za kontakt za strategiju za borbu protiv korupcije koja izvješćuje o napretku u provedbi mjera za borbu protiv korupcije u svojoj nadležnosti. Ured za transparentnost i sprečavanje korupcije prikuplja i centralizira informacije o provedbi strategije te objavljuje rezultate na internetskoj platformi⁴⁷. Krajem 2020. Vijeće ministara pokrenulo je i nacionalni program integriteta koji se temelji na normi Međunarodne organizacije za normizaciju (ISO) o sustavima upravljanja za suzbijanje podmićivanja. Ministarstvo pravosuđa odgovorno je za nadzor provedbe tog programa⁴⁸.

Donesen je zakon o pristupu javnim informacijama, ali se o drugim zakonima za borbu protiv korupcije još raspravlja u Parlamentu. Zakon o pravu na pristup informacijama iz javnog sektora⁴⁹, kojim se fizičkoj ili pravnoj osobi daje pravo na pristup informacijama koje čuva javno tijelo, stupio je na snagu u prosincu 2020. Prijedlozi zakona o osnivanju Neovisnog tijela za borbu protiv korupcije i zakona o lobiranju prošli su prvo čitanje u relevantnom parlamentarnom odboru. Pred Parlamentarnim odborom za institucije, zasluge i Povjerenika za upravu ostaje niz nacрта prijedloga zakona o izvješćivanju o imovinskom stanju izabраниh državnih dužnosnika⁵⁰. Međutim, nema naznaka o vremenskom okviru za konačno donošenje.

Povećana je sankcija za kazneno djelo zlorporabe javnog položaja. U ožujku 2021. sankcija za kazneno djelo zlorporabe položaja⁵¹ koje počine javni dužnosnici (izabrani ili imenovani) povećana je s tri na sedam godina zatvora⁵².

⁴¹ Transparency International, Indeks percepcije korupcije za 2020., str. 2. i 3. Razina percepcije korupcije kategorizirana je kako slijedi: niska (rezultat percepcije korupcije u javnom sektoru među stručnjacima i direktorima poduzeća iznosi više od 79 bodova), relativno niska (između 79 i 60 bodova), relativno visoka (između 59 i 50 bodova), visoka (manje od 50 bodova).

⁴² Rezultat je 2015. iznosio 61 bodova, a 2020. iznosi 57 boda. Rezultat se značajno povećava/smanjuje ako se promijeni za više od pet bodova; poboljšava/pogoršava (mijenja se za četiri do pet bodova); relativno je stabilan (mijenja se za jedan do tri boda) u posljednjih pet godina.

⁴³ Podaci Eurobarometra o percepciji korupcije i iskustvu građana i poduzeća, kako su prijavljeni prethodne godine, ažuriraju se svake druge godine. Najnoviji su dostupni podaci oni iz Posebnog istraživanja Eurobarometra br. 502 (2020.) i istraživanja Flash Eurobarometer br. 482 (2019.).

⁴⁴ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 10.

⁴⁵ Konkretno, 1) prevencija, obrazovanje i podizanje svijesti; 2) pravne mjere i 3) nadzor i procjena rizika.

⁴⁶ Među ostalim: memorandum o razumijevanju između države i sveučilišta, osnivanje odjela za borbu protiv korupcije pod nadzorom Glavnog državnog odvjetnika, osnivanje neovisnog povjerenstva za upravljanje ljudskim resursima te osnivanje neovisnog tijela za borbu protiv korupcije. Informacije primljene u kontekstu posjeta Cipru.

⁴⁷ Internetske stranice za komunikaciju i informiranje Exandas.

⁴⁸ Informacije primljene od Ministarstva pravosuđa u kontekstu posjeta Cipru.

⁴⁹ Zakon br. 184 (I.)/2017. iz 2017. o pravu na pristup informacijama iz javnog sektora.

⁵⁰ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 11.

⁵¹ Kazneni zakon, čl. 105.

Ured glavnog državnog odvjetnika nastavlja povećavati svoje kapacitete. Krajem lipnja 2020. imenovan je novi glavni državni odvjetnik. Ured glavnog državnog odvjetnika nedavno je zaposlio 24 odvjetnika na razini prvostupanjskih sudova čiji je zadatak kazneni progon financijskih kaznenih djela, uključujući korupciju, a tri su službenika premještena u Ured iz odjela za ljudske resurse. U razdoblju od 2013. do 2020. istraženo je 149 predmeta korupcije, a u 20 od njih donesena je presuda (uključujući pet predmeta povezanih s visokim dužnosnicima i politički izloženim osobama)⁵³. U jednom posebno rizičnom području, uređenom Zakonom o borbi protiv namještanja rezultata sportskih natjecanja⁵⁴, došlo je do nekoliko otvorenih istraga o korupciji (12 predmeta 2020. i tri predmeta 2021.) i sukobima interesa (dva predmeta 2020. i jedan 2021.), ali dosad nije bilo presuda⁵⁵. Tijekom 2020. Glavni državni odvjetnik koordinirao je sastanke s Udrugom kladionica i policijom povezane s provedbom Zakona o borbi protiv namještanja rezultata sportskih natjecanja⁵⁶.

Vlada je pokrenula istražno povjerenstvo kako bi istražila ciparski program za dodjelu državljanstva ulagačima. Kao odgovor na optužbe o korupciji koja uključuje strane državljane i visoke dužnosnike (uključujući moguće sudjelovanje politički izloženih osoba), na zahtjev Vijeća ministara, Glavni državni odvjetnik imenovao je 7. rujna 2020. istražno povjerenstvo čija je zadaća istražiti i ispitati sve slučajeve stjecanja državljanstva na temelju ciparskog programa za dodjelu državljanstva ulagačima od 2007. do 2020. Povjerenstvo je navodno ispitalo 6 779 slučajeva stjecanja državljanstva na temelju ulaganja⁵⁷. U preliminarnim zaključcima povjerenstva objavljenima u travnju 2021. navodi se da je 53 % svih analiziranih državljanstava dodijeljeno nezakonito⁵⁸. Europska komisija pokrenula je postupak zbog povrede protiv Cipra u vezi s programom za dodjelu državljanstva ulagačima⁵⁹.

Preustrojen je ured državnog odvjetnika za financijska kaznena djela. Ured za istrage financijskih kaznenih djela preustrojen je 2020. u dva odjela: jedan odjel zadužen za istraživanje financijskih kaznenih djela i jedan odjel za potporu (koji je s radom započeo u veljači 2021.) s dva policijska istražitelja i četiri financijska forenzičara⁶⁰. Jedinica za potporu pruža unakrsnu pomoć drugim jedinicama analizom financijskih obavještajnih podataka i dubinskom analizom sumnjivih osoba. Međutim, poteškoće u privlačenju i zadržavanju

⁵² Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 17.

⁵³ Informacije primljene od Ureda glavnog državnog odvjetnika u kontekstu posjeta Cipru. Za usporedbu, u Izvješću o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Cipar, navodi se da je između 2013. i 2018. istraženo ili je bilo pod istragom ukupno 120 predmeta korupcije, od kojih je 98 zaključeno, a 22 još su bila pod istragom. Za 47 predmeta čekao se početak sudskog postupka ili je za njih započet postupak. Za korupciju je u 26 predmeta osuđeno 37 osoba, od čega je 12 presuda za korupciju na visokoj razini, uključujući zamjenika Glavnog državnog odvjetnika, članove Zastupničkog doma i bivše ministre.

⁵⁴ Zakon br. 180 (I.) iz 2017.

⁵⁵ Informacije primljene od Ureda glavnog državnog odvjetnika u kontekstu posjeta Cipru.

⁵⁶ *Ibid.*

⁵⁷ Vidjeti internetski portal Sigma Live, 7.6.2021., „Izvješće o državljanstvu”.

⁵⁸ Informacije primljene u kontekstu posjeta Cipru i dnevne novine Kathimerini, *Privremeno izvješće o dodijeljenim zlatnim putovnicama*, 10.6.2021. Također, istražno povjerenstvo, *Privremeno izvješće o postupku dodjele državljanstva stranim ulagačima i poslovnim ljudima*, 16. travnja 2021.

⁵⁹ Europska komisija, *Programi za dodjelu državljanstva ulagačima: Europska komisija pokrenula postupak zbog povrede protiv Cipra i Malte zbog „prodaje” građanstva EU-a*, 20. listopada 2020., INFR(2020)2300; Europska komisija, *Lipanski paket o povredama: ključne odluke*, 9. lipnja 2021. Povreda se odnosi na neispunjenje obveza Cipra na temelju načela lojalne suradnje i građanstva Unije nuđenjem državljanstva u zamjenu za unaprijed utvrđena plaćanja i ulaganja.

⁶⁰ Informacije primljene od Policijskog ureda za istrage financijskih kaznenih djela u kontekstu posjeta Cipru.

kvalificiranog osoblja i dalje su izazov za ured⁶¹. Neke istrage finansijskih kaznenih djela kasne zbog sporog odgovora finansijskih institucija na sudske naloge za otkrivanje te, u nekim međunarodnim slučajevima, zbog navodnog čekanja na odgovor stranih tijela na zahtjeve za uzajamnu pravnu pomoć⁶². Tijekom 2020. došlo je do zapljene povezane s kaznenim djelom korupcije u kojem su sudjelovala četiri optuženika, uključujući jednog državnog službenika⁶³.

Uvedeni su novi instrumenti za poboljšanje integriteta unutar policije, uključujući internetsku platformu za zviždače. Služba za unutarnje poslove policije (PIAS), zadužena za istrage optužbi za korupciju unutar policije, pokrenula je 2020. internetsku platformu za zviždače. Od tada je zaprimila 141 pritužbu⁶⁴: već je ispitano 36 pritužbi (od kojih je 21 kasnije odbijena). Nema informacija o predmetima u kojima je donesena presuda. Početkom 2021. PIAS je donio kodeks ponašanja policije usmjeren na borbu protiv korupcije (koji je ugrađen u postojeći etički kodeks policije)⁶⁵ i objasnio svoje nadležnosti u letku namijenjenom informiranju zajednice. U slučaju sumnje na koruptivnu radnju policijskog službenika, PIAS može odlučiti provesti „test integriteta” osumnjičenika. Sumnje na korupciju prijavljuju se Glavnom državnom odvjetniku, a elementi koji upućuju na kršenje disciplinskih odredaba šalju se ravnatelju policije radi mogućih korektivnih mjera. Od 2018. do 2020. Uredu glavnog državnog odvjetnika upućeno je 13 predmeta, a odluka je donesena (s osuđujućom presudom) u jednom predmetu. Trenutačno je otvoreno 11 istraga, a jedna je u tijeku u Uredu glavnog državnog odvjetnika⁶⁶.

Donesene su nove odredbe o sukobu interesa zastupnika u Parlamentu. U veljači 2021. Zastupnički dom donio je Kodeks ponašanja za svoje zastupnike, s odredbama koje se odnose na nepodobnosti, imovinske kartice, darove i lobiranje⁶⁷. Usklađenost s Kodeksom pratit će posebni parlamentarni odbor. Za ostale se državne službenike, uz postojeće upravno pravo⁶⁸, projektom koji je u tijeku nastoji osmisliti zajednički skup načela o sukobu interesa za javne dužnosnike iz svih sektora⁶⁹.

Nema podataka o provedbi okvira za izvješćivanje o imovinskom stanju. Iako su pravila o imovinskim karticama na snazi, postavljala su se pitanja o točnosti i provjeri tih kartica⁷⁰. Nadalje, iako postoje pravila i sankcije za nepoštovanje obveza u pogledu imovinskih kartica, među ostalim za visoke dužnosnike i politički izložene osobe (kao što su zastupnici u Parlamentu i predsjednik Republike), njihova djelotvornost i dalje je nejasna u nedostatku informacija o provedbi sustava imovinskih kartica. Stoga i dalje stoje razlozi za zabrinutost izneseni u prošlogodišnjem izvješću.

⁶¹ *Ibid.*

⁶² Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 25.

⁶³ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 16.

⁶⁴ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021.

⁶⁵ Ciparska policija, Etički kodeks policije.

⁶⁶ Informacije primljene u kontekstu posjeta Cipru.

⁶⁷ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021. Treba napomenuti da se u Izvješću o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Cipar, str. 8., navodi da, iako postoje kodeksi ponašanja za članove Vlade, javne dužnosnike i državne odvjetnike, ne postoje slične odredbe za zastupnike u Zastupničkom domu. Cilj Kodeksa bio bi pružanje smjernica o tome kako spriječiti i upravljati sukobom interesa povezanim s parlamentarnim zastupnicima.

⁶⁸ Zakon br. 1 iz 1990. o javnoj službi i Zakon br. 100 (I.) iz 2015. o izmjeni Zakona o javnoj službi.

⁶⁹ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 12.

⁷⁰ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Cipar, str. 8.

Nacrt zakona o „izvješćivanju o djelima korupcije” čeka odobrenje zakonodavca⁷¹ od svibnja 2017. Tim bi se zakonom uvele nove odredbe o zaštiti osoba koje prijavljuju djela korupcije, i u javnom i u privatnom sektoru⁷².

Mjere za sprečavanje prijevara u okviru programa potpore uvedene su tijekom pandemije bolesti COVID-19. Ministarstvo rada, socijalne skrbi i socijalnog osiguranja pokrenulo je mehanizam kontrole, povezan s bazom podataka Odjela za usluge socijalnog osiguranja, kojim se omogućuju automatske provjere korisnika subvencija povezanih s bolešću COVID-19 (poznate i kao „posebni program”). U slučaju nepridržavanja kriterija za dodjelu potpore u okviru „posebnog programa”, Ministarstvo rada, socijalne skrbi i socijalnog osiguranja zatražilo je povrat odgovarajućih naknada. Među mjerama za uklanjanje rizika od korupcije u zdravstvenom sektoru postavljanje je gornjih granica cijena osnovnih sredstava za zaštitu od bolesti (npr. maske ili medicinski testovi na COVID-19)⁷³.

III. MEDIJSKI PLURALIZAM I SLOBODA MEDIJA

Na Cipru sloboda izražavanja i pravo na pristup informacijama pravno su i formalno zaštićeni člankom 19. Ustava Republike Cipra. Sekundarnim zakonodavstvom izričito se osigurava zaštita novinarskih izvora i potiče medijski pluralizam u radijskom i televizijskom sektoru. Zakon o pravu na pristup informacijama iz javnog sektora (2017.) stupio je na snagu u prosincu 2020. nakon nekoliko odgoda kako bi se to pravo obuhvatilo sekundarnim zakonodavstvom⁷⁴. Zakonom se uspostavlja okvir i uvjeti za javni pristup informacijama koje čuvaju javna tijela te se osniva Ured povjerenika za informiranje. Očekuje se da će se dvama zasebnim prijedlozima predviđenima za donošenje u drugoj polovini 2021. ciparsko zakonodavstvo uskladiti s Direktivom o audiovizualnim medijskim uslugama i ojačati sloboda medija⁷⁵. Cipar je dodijelio državna bespovratna sredstva, koja su se uglavnom sastojala od prihoda od oglašavanja isplaćenih medijskim kućama kako bi javnost informirale o pandemiji bolesti COVID-19.

Podneseni su amandmani⁷⁶ u cilju jačanja neovisnosti regulatora za audiovizualne medijske usluge, ciparskog Tijela zaduženog za radio i televiziju. Izmjene Zakona o radijskim i televizijskim kućama br. 7 (I.)/1998. podnesene su u Parlamentu kako bi se izričito odredila funkcionalna i djelotvorna neovisnost Tijela, čime se Zakon usklađuje s Direktivom o audiovizualnim medijskim uslugama⁷⁷. Nadalje, kriteriji odabira ciparskog Tijela zaduženog za radio i televiziju usklađeni su s ciparskim Kodeksom o javnom upravljanju uvedenim Odlukom Vijeća ministara 87/869, čime se osigurava da članovi odbora imaju visok stupanj stručne spreme⁷⁸.

⁷¹ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 12.

⁷² U skladu s predloženim zakonom, onima koji su izravno uključeni u djelo korupcije, ali se dobrovoljno prijave policiji i/ili nude suradnju s tijelima, što rezultira cjelovitom istragom i progonom kaznenog djela, kazna predviđena za to kazneno djelo može biti smanjena (do polovine maksimalne kazne).

⁷³ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 13. i 14.

⁷⁴ Zakon br. 184 (I.)/2017. o pravu na pristup informacijama iz javnog sektora.

⁷⁵ Od 2020. Cipar se na svjetskom indeksu slobode medija Reportera bez granica popeo za još jedno mjesto i sada je na 26. mjestu u svijetu i 13. mjestu u EU-u. Reporteri bez granica – Cipar. Od 2020. Cipar se na svjetskom indeksu slobode medija Reportera bez granica popeo za još jedno mjesto i sada je na 26. mjestu u svijetu i 13. mjestu u EU-u.

⁷⁶ Dana 4. ožujka 2021.

⁷⁷ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 20.

⁷⁸ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 19.

Ciparsko neovisno vijeće za medije, Povjerenstvo za pritužbe u vezi s medijima, sastoji se od 13 članova i odgovorno je za samoregulaciju informativnih medija, i tiskanih i elektroničkih. Donošenjem Zakona o zaštiti slobode tiska i radu medija⁷⁹ u pravo bi se ugradilo Povjerenstvo za pritužbe⁸⁰. Iako je Povjerenstvo za pritužbe u cijelosti oslobođeno uplitanja vlade i sudskog nadzora, u Izvješću o praćenju medijskog pluralizma ističe se da su pandemija bolesti COVID-19 i s njome povezana otpuštanja radnika pogoršali dugotrajne probleme, pri čemu je rad Komisije uglavnom usmjeren na zaštitu radnih mjesta i plaća, a manje na uređivačku neovisnost⁸¹.

Očekuje se jačanje regulatornog okvira na Cipru koji već omogućuje određeni stupanj transparentnosti vlasništva nad medijima u audiovizualnom medijskom sektoru. U Izvješću o praćenju medijskog pluralizma za 2021. podsjeća se na zabrinutost i potvrđuju razine rizika istaknute u Izvješću iz 2020. u pogledu djelotvorne provedbe postojećih odredbi i nepostojanja okvira kojim se jamči transparentnost vlasništva u sektorima tiskanih i digitalnih medija, što otežava utvrđivanje i provjeru krajnjih vlasnika ili uzajamnog vlasništva u tim sektorima. Nacrtom zakona o kojem se trenutačno provodi savjetovanje nastoje se ukloniti ti nedostaci⁸² tako da se sve medijske kuće obvežu na objavljivanje revidiranih financijskih izvještaja kojima se pružaju informacije o stvarnim vlasnicima⁸³.

Mehanizmi za zaštitu političke neovisnosti medija i sprečavanje sukoba interesa i dalje se primjenjuju. Iako još ne postoji okvir kojim se uređuje državno oglašavanje, dodijeljena su državna bespovratna sredstva u iznosu od 700 000 EUR, koja se uglavnom sastoje od prihoda od oglašavanja isplaćenih medijskim kućama za informiranje javnosti o pandemiji bolesti COVID-19. U Izvješću o praćenju medijskog pluralizma za 2021. smatra se da su pružene subvencije raznovrsnije od prošlih programa te da se zbog njih drastično smanjio faktor rizika koji se odnosi na pokazatelja državne regulacije sredstava⁸⁴. U Izvješću o praćenju medijskog pluralizma za 2021. zaključeno je da je došlo do ukupnog smanjenja rizika u području političke neovisnosti (s 59 % na 55 %) iako je izdavačka sloboda i dalje ugrožena i izložena velikom riziku zbog toga što vlasnici medija provode političke programe, što dovodi do određene razine samocenzure među uredništvom⁸⁵. Razrađuje se detaljan mehanizam za regulaciju isplata prihoda od oglašavanja za državne promidžbene kampanje nakon pandemije bolesti COVID-19⁸⁶.

Iako su izravne prijetnje rijetke, prijavljen je slučaj uznemiravanja na internetu i nadzora novinara. Uspostavljene su regulatorne zaštitne mjere za zaštitu novinarskih izvora. Očekuje se da će se donošenjem Zakona o zaštiti slobode tiska i radu medija povećati jamstva slobode govora na internetu i izvan njega⁸⁷. Dionici su izrazili zabrinutost zbog uhođenja

⁷⁹ Nacrt zakona iz 2021. o zaštiti slobode tiska i radu medija u Republici Cipru.

⁸⁰ Povjerenstvo za pritužbe u vezi s medijima osnovali su 1997. Udruženje novina i periodičnih publikacija, vlasnici privatnih elektroničkih medija i Ciparski sindikat novinara.

⁸¹ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021., str. 10.

⁸² Zakon iz 2021. o zaštiti slobode tiska i radu medija u Republici Cipru.

⁸³ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 19. i 20.

⁸⁴ Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021., str. 14.

⁸⁵ *Ibid.*

⁸⁶ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 20. i 21. te informacije primljene u okviru posjeta Cipru.

⁸⁷ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 20. i 21. te informacije primljene od Ureda za tisak i informiranje u kontekstu posjeta Cipru.

istraživačkog novinara, kibernetičara na njega te ozbiljnog digitalnog uznemiravanja⁸⁸, posebice izlaganjem na društvenim medijima⁸⁹. Platforma Vijeća Europe za zaštitu novinarstva i sigurnost novinara nije objavila upozorenja koja se tiču Republike Cipra od Izvješća o vladavini prava za 2020.

IV. OSTALA INSTITUCIJSKA PITANJA POVEZANA SA SUSTAVOM PROVJERA I RAVNOTEŽE

Republika Cipar predsjednička je reprezentativna republika. Predsjednik Cipra djeluje i kao predsjednik države i kao predsjednik vlade. Zastupnički je dom Parlament i ima zakonodavnu vlast. I predstavnici i ministri imaju pravo na zakonodavnu inicijativu. Vrhovni sud nadležan je za ocjenu ustavnosti zakona u kontekstu konkretnih predmeta koji se vode pred njim⁹⁰. Postoji niz nacionalnih neovisnih tijela, organizacija i institucija kojima je cilj zaštititi ljudska prava.

Unatoč mjerama poduzetima za poboljšanje sudjelovanja dionika, javno savjetovanje ne odvija se uvijek u ranoj fazi oblikovanja i pripreme nacrtu politika. Rijetko se provodi otvoreno javno savjetovanje o zakonodavnim aktima⁹¹ unatoč obvezama preuzetima u kontekstu Projekta za bolju regulativu i relevantnim nalogima Ministarstva financija i pravne službe Republike⁹². Umjesto toga, postupak savjetovanja o nacrtu zakonodavstva nije dovoljno dostupan javnosti i ograničen je na rasprave u Zastupničkom domu. U toj se fazi nacrti zakonodavnih akata dijele u obliku standardnog popisa za distribuciju Ministarstva pravosuđa s prethodno identificiranim dionicima⁹³ kako bi potonji mogli iznijeti svoja stajališta i/ili sudjelovati u raspravama nadležnih stalnih parlamentarnih odbora⁹⁴. Glavni državni odvjetnik nastavlja s prethodnim preispitivanjem nacrtu zakona u pogledu poštovanja načela zakonitosti i proporcionalnosti⁹⁵.

Vlada je ovlaštena donijeti mjere za suočavanje s pandemijom bolesti COVID-19. Izvanredno stanje utvrđeno u Ustavu nije proglašeno na Cipru. Međutim, zbog pandemije bolesti COVID-19 uvedena su ograničenja na temelju Zakona o karanteni koji ovlašćuje Vijeće ministara⁹⁶ za donošenje uredbi koje se primjenjuju na građane te na javna tijela i poduzeća⁹⁷. Ciparski parlament redovito prati provedbu svih mjera⁹⁸ povezanih s bolešću COVID-19. Prema informacijama dobivenima od Vlade, mjere ograničavanja do sada su osporavane samo jednom, u predmetu koji je pokrenut 2020. i koji je još u tijeku pred

⁸⁸ Projekt izvješćivanja o organiziranom kriminalu i korupciji, *Ciparski novinar tvrdi da ga špijuniraju i boji se za život*.

⁸⁹ Reporteri bez granica – Cipar.

⁹⁰ Planirana je uspostava Ustavnog suda koji će od Vrhovnog suda preuzeti ocjenu ustavnosti zakona (vidjeti odjeljak I.). Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021.

⁹¹ Dopriнос Agencije za temeljna prava Izvješću o vladavini prava za 2021., Poglavlje za Cipar, str. 5.

⁹² Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Cipar, str. 10.; OECD (2019.), *Indicators of regulatory policy and governance – Cyprus* (Pokazatelji u području regulatorne politike i upravljanja – Cipar).

⁹³ Primjerice Odvjetnička komora, organizacije civilnog društva. Informacije primljene u kontekstu posjeta Cipru.

⁹⁴ Informacije primljene u kontekstu posjeta Cipru.

⁹⁵ Informacije primljene od Ureda glavnog državnog odvjetnika u kontekstu posjeta Cipru.

⁹⁶ Ovlašt je delegirana ministru zdravstva.

⁹⁷ O zakonodavstvu o kaznenim djelima i sankcijama povezanim s bolešću COVID-19 raspravljalo se i odlučilo u ciparskom parlamentu 2020. Informacije primljene u kontekstu posjeta Cipru.

⁹⁸ Informacije primljene od Ministarstva pravosuđa u kontekstu posjeta Cipru.

Upravnim sudom, a odnosi se na broj zaposlenika koji mogu raditi u uredima i na drugim radnim mjestima⁹⁹.

U kontekstu pandemije bolesti COVID-19, pučki pravobranitelj aktivno pomaže građanima. Pučki pravobranitelj od ožujka 2020. provodi kampanju podizanja svijesti o pandemiji bolesti COVID-19 i zaštiti ljudskih prava¹⁰⁰. Globalni savez nacionalnih institucija za ljudska prava (GANHRI) 2015.¹⁰¹ je akreditirao pučkog pravobranitelja statusom razine B, a njegova akreditacija preispitat će se u lipnju 2021.¹⁰²

Iako je ostvaren određeni napredak, i dalje postoji zabrinutost povezana s registracijom organizacija civilnog društva¹⁰³. Tu je zabrinutost ponovila povjerenica za ljudska prava Vijeća Europe¹⁰⁴, osobito u pogledu sposobnosti nevladinih organizacija da djeluju na Cipru i provedbe zakonodavstva o udrugama koje je nedavno dovelo do brisanja nekoliko nevladinih organizacija iz registra. Vlada je u odgovoru na tu zabrinutost¹⁰⁵ naglasila da su se zakonodavstvom iz 2017.¹⁰⁶ uveli elementi transparentnosti i odgovornosti za rad nevladinih organizacija u skladu sa smjernicama Stručne skupine za financijsko djelovanje (FATF)¹⁰⁷ za zaštitu nevladinih organizacija od njihove zlouporabe u svrhu financiranja terorizma i s petom direktivom EU-a za sprečavanje i nadzor pranja novca¹⁰⁸. Sada je moguće izravno registrirati saveze organizacija bez pojedinačne registracije njihovih članova¹⁰⁹.

⁹⁹ Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021., str. 22.–24.

¹⁰⁰ Doprinos Europske mreže nacionalnih institucija za ljudska prava (ENNHRI) Izvješću o vladavini prava za 2021.

¹⁰¹ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Cipar, str. 11.

¹⁰² Ujedinjeni Narodi UPP (2019.) – Cipar je prihvatio sedam primljenih preporuka kojima se osigurava da se nacionalna institucija za ljudska prava pridržava pariških načela.

¹⁰³ Izvješće o vladavini prava za 2020., Poglavlje za Cipar, str. 12.

¹⁰⁴ Pismo Dunje Mijatović, povjerenice za ljudska prava, g. Nicosu Nourisu, ciparskom ministru unutarnjih poslova, 18. ožujka 2021.

¹⁰⁵ Odgovor g. Nicosu Nourisa, ciparskog ministra unutarnjih poslova, Dunji Mijatović, povjerenici za ljudska prava (2021.).

¹⁰⁶ Zakon o udrugama i zakladama i drugim povezanim pitanjima. Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2020., str. 47.

¹⁰⁷ Stručna skupina za financijsko djelovanje (2015.), *Borba protiv zlouporabe neprofitnih organizacija* (preporuka 8.), str. 22. i 23.

¹⁰⁸ Osim toga, Vlada je objasnila da su sve postojeće nevladine organizacije bile obvezne izmijeniti svoj status i poduzeti druge mjere, kao što su priprema financijskih izvještaja i obavješćivanje voditelja registra o članovima upravnog odbora do 31. prosinca 2019. Od otprilike 6 500 nevladinih organizacija, 3 500 ih se odazvalo u zadanom roku. Za one koje se nisu odazvale do kraja 2019. dana je nova prilika za odaziv do listopada 2020. Velika većina nevladinih organizacija koje se nisu odazvale nije poduzela nikakvu inicijativu kako bi ispoštovala novi rok. Od predmeta iz 2020. u kojima je nevladinim organizacijama odbijen upis u registar, podneseno je 60 žalbi na upravno preispitivanje, a tijelo za preispitivanje (glavni voditelj registra) poništilo je odluku voditelja registra o tome da ih ne upiše u 23 predmeta. Samo je jedna nevladina organizacija krajem 2020. pred Vrhovnim sudom osporila upravnu odluku o tome da se ne može registrirati, a predmet je u tijeku.

¹⁰⁹ Doprinos Agencije za temeljna prava Izvješću o vladavini prava za 2021.; članak 44. stavak 1. Zakona br. 104 (I.)/2017., kako je izmijenjen Zakonom br. 118(I.)/2020. „Pet (5) ili više udruženja, zaklada, neprofitnih organizacija ili drugih sličnih neprofitnih pravnih subjekata, stranih ili domaćih, koji imaju zajedničku svrhu, podložnih odredbama prava koje se na njih primjenjuje, mogu osnivati saveze i/ili udruženja i kao takvi biti upisani u registar koji vodi voditelj registra pod uvjetom da je u njihovim statutima navedeno da je pravo koje se primjenjuje na njihove djelatnosti pravo koje se primjenjuje u Republici.” „Podrazumijeva se da se, podložno odredbama Zakona o ratifikaciji Europske konvencije o priznavanju pravne osobnosti međunarodnih nevladinih organizacija iz 2003., takvi savezi i/ili udruženja mogu osnovati i

s istovjetnim organizacijama u inozemstvu, pod uvjetom da je u njihovim statutima navedeno kako je pravo koje se primjenjuje na njihovo djelovanje u Republici Cipru pravo koje se primjenjuje u Republici.”

Prilog I. Popis izvora prema abecednom redoslijedu*

* *Popis doprinosa primljenih u kontekstu savjetovanja za Izvješće o vladavini prava za 2021. može se pronaći na <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.*

Agencija za temeljna prava (2021.), *Doprinos Agencije za temeljna prava Izvješću o vladavini prava za 2021.*

Centar za medijski pluralizam i slobodu medija (2021.), *Izvješće o praćenju medijskog pluralizma za 2021. – Izvješće o Cipru* (poveznica će se dodati kad bude dostupna).

CEPEJ (2020.), *Studija o funkcioniranju pravosudnih sustava u državama članicama EU-a.*

Ciparska vlada (2021.), *Informacije koje je dostavio Cipar za Izvješće o vladavini prava za 2021.*

Ciparsko istražno povjerenstvo (2021.), *Privremeno izvješće o postupku dodjele državljanstva stranim ulagačima i poslovnim ljudima* ([https://www.pio.gov.cy/assets/pdf/newsroom/2021/04/Interim_Report_27_04_2021\(pdf\).pdf](https://www.pio.gov.cy/assets/pdf/newsroom/2021/04/Interim_Report_27_04_2021(pdf).pdf)).

Europska komisija (2020.), *Izvješće o vladavini prava za 2020. – Stanje vladavine prava u Europskoj uniji*

Europska komisija (2020.), *Programi za dodjelu državljanstva ulagačima: Europska komisija pokrenula postupak zbog povrede protiv Cipra i Malte zbog „prodaje” građanstva EU-a*, INFR(2020)2300 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_20_1925).

Europska komisija (2021.), *Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u.*

Glavna uprava za komunikaciju (2019.), *Flash Eurobarometer br. 482: stavovi poduzeća o korupciji u EU-u.*

Glavna uprava za komunikaciju (2020.), *Posebno istraživanje Eurobarometra br. 502: korupcija.*

GRECO (2020.), *Četvrti evaluacijski krug – Drugo izvješće o sukladnosti u pogledu sprečavanja korupcije zastupnika u parlamentu, sudaca i državnih odvjetnika za Cipar* (<https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/1680a06389>)

Kathimerini (2021.), *Privremeno izvješće o dodijeljenim zlatnim putovnicama* (<https://knews.kathimerini.com.cy/en/news/interim-report-on-golden-passports-delivered>).

Kutak za medije Europske komisije (2021.), *Lipanski paket o povredama: ključne odluke* (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/inf_21_2743).

Odgovor g. Nicosu Nourisu, ciparskog ministra unutarnjih poslova, Dunji Mijatović, povjerenici za ljudska prava (2021.) (<https://rm.coe.int/reply-of-mr-nicos-nouris-minister-of-the-interior-of-cyprus-to-the-lett/1680a1cb15>)

Odvjetnička komora Cipra (2021.), *Doprinos Odvjetničke komore Cipra Izvješću o vladavini prava za 2021.*

OECD (2019.), *Indicators of regulatory policy and governance – Cyprus* (Pokazatelji u području regulatorne politike i upravljanja – Cipar).

Pismo Dunje Mijatović, povjerenice za ljudska prava, g. Nicosu Nourisu, ciparskom ministru unutarnjih poslova (2021.) (<https://rm.coe.int/letter-to-mr-nicos-nouris-minister-of-interior-of-cyprus-by-ms-dunja-m/1680a1c09b>).

Predsjedništvo Republike Cipra, internetske stranice za komunikaciju i informiranje Exandas (<https://exandas.presidency.gov.cy/>)

Projekt izvješćivanja o organiziranom kriminalu i korupciji, *Ciparski novinar tvrdi da ga špijuniraju i boji se za život* (<https://www.occrp.org/en/daily/12631-cypriot-journalist-says-he-is-being-spied-on-and-fears-for-his-life>).

Reporteri bez granica (2021.), *Doprinos Reportera bez granica Izvješću o vladavini prava za 2021.*

Reporteri bez granica (2021.), *Svjetski indeks slobode medija za 2021. – Cipar* (<https://rsf.org/en/cyprus>)

Sigma Live (2021.), *Izvješće o državljanstvu* (<https://www.sigmalive.com/news/politics/795517/ekthesi-politografiseonto-53-ektos-nomikou-plaisioupeitharxikes-efthynes>).

Stručna skupina za financijsko djelovanje (2015.), *Borba protiv zlouporabe neprofitnih organizacija (preporuka 8.)* (<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>)

Transparency International (2021.), *Indeks percepcije korupcije 2020.*

Vijeće Europe: Odbor ministara (2010.), *Preporuka CM/Rec(2010)12 Odbora ministara državama članicama o sucima: neovisnost, učinkovitost i odgovornost.*

Vrhovni sud Cipra (2021.), *Doprinos Vrhovnog suda Cipra Izvješću o vladavini prava za 2021.*

Prilog II. Posjet Cipru

Službe Komisije održale su virtualne sastanke u travnju 2021. sa sljedećim dionicima:

- Ministarstvo pravosuđa,
- Vrhovni sud,
- Odvjetnička komora Cipra,
- Ured za transparentnost i sprečavanje korupcije,
- Policija – Služba unutarnjih poslova,
- Policija – Ured za istrage financijskih kaznenih djela,
- Tijelo zaduženo za radio i televiziju,
- Ured za tisak i informiranje,
- Predstavnici Glavnog državnog odvjetnika,
- Ministarstvo unutarnjih poslova – Odjel za medije,
- Ciparski forum o integritetu.

* Komisija je ujedno održala niz horizontalnih sastanaka sa sljedećim organizacijama:

- Amnesty International,
- Centar za reproduktivna prava,
- CIVICUS,
- Civil Liberties Union for Europe,
- mreža Civilno društvo Europe,
- Konferencija europskih crkava,
- EuroCommerce,
- Europski centar za neprofitno pravo,
- Europski centar za slobodu tiska i medija,
- Europski građanski forum,
- Europska federacija novinara,
- Europsko partnerstvo za demokraciju,
- Europski forum mladih,
- Front Line Defenders (Zaklada za zaštitu branitelja ljudskih prava),
- Human Rights House Foundation,
- Human Rights Watch,
- ILGA-Europe,
- Međunarodna komisija pravnika,
- Međunarodna federacija za ljudska prava,
- Međunarodna federacija za planirano roditeljstvo – Europska mreža (IPPF EN),
- Međunarodni institut za medije,
- Nizozemski helsinški odbor,
- Institut za europsku politiku otvorenog društva,
- Philanthropy Advocacy,
- Protection International,
- Reporter bez granica,
- Transparency International EU.